

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania A.W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie

o zasiłek opiekuńczy, zasiłek chorobowy, zasiłek macierzyński oraz zwrot świadczeń wraz z odsetkami,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w dniu 19 marca 2026 r.,

na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 12 lutego 2025 r., sygn. akt VIII Ua 62/24,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. zasądza od A.W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

DS

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 10 lipca 2024 r. (sygn. akt VII U 1091/19) wydanym w sprawie A.W., z odwołań od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi

w Lublinie, o zasiłek opiekuńczy, zasiłek chorobowy, zasiłek macierzyński oraz zwrot świadczeń wraz z odsetkami:

1. z 4 września 2019 r. (znak [...], nr sprawy [...]): oddalił odwołanie i zasądził od A.W. na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, za czas od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;
2. z 17 września 2019 r. (znak [...], nr sprawy [...]): oddalił odwołanie i zasądził od A.W. na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, za czas od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Na skutek apelacji odwołującej, Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 12 lutego 2025 r. (sygn. akt VIII Ua 62/24), oddalił apelację i zasądził od odwołującej na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł, tytułem zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie, do Sądu Najwyższego wywiodła odwołująca, zaskarżając judykat w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, przez jego niezasadne zastosowanie, pomimo występowania w sprawie następujących okoliczności faktycznych wskazywanych przez wnioskodawczynię, a świadczących o braku świadomego wprowadzenia przez nią organu w błąd:
 1. uzyskaniu przez wnioskodawczynię przed rozpoczęciem przez nią działalności gospodarczej w grudniu 2013 r. sugestii od pracownika ZUS w zakresie wysokości deklarowanej podstawy wymiaru składek;
 2. świadomości wnioskodawczynie o pozytywnym dla niej wyniku kontroli przeprowadzonej przez ZUS w zakresie podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, w stosunku do okresu 3 grudnia 2013 r. – 19 lutego 2015 r. z

- podstawą wymiaru składek na te ubezpieczenia w wysokości pierwotnie przez nią zadeklarowanej;
3. z prowadzeniem przez wnioskodawczynię działalności krawieckiej w niezmienionym zakresie przez cały czas jej prowadzenia — od grudnia 2013 r. do stycznia 2019 r.;
 4. niekwestionowania przez ZUS podlegania przez wnioskodawczynię obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i akceptowaniem przez ZUS wysokości deklarowanych przez wnioskodawczynię podstaw wymiaru składek na te ubezpieczenia od grudnia 2013 r. aż do 28 sierpnia 2019 r. (wypłacanie jej kolejnych świadczeń przez ponad 4 lata - od lutego 2015 r. aż do 28 sierpnia 2019 r.

W związku z tak stawianymi zarzutami, skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych oraz wstrzymanie skuteczności orzeczenia Sadu I instancji - wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, do czasu ukończenia postępowania kasacyjnego, z uwagi na grożąca stronie niepowetowana szkodę związaną z wykonaniem prawomocnych decyzji ZUS z 4 i 17 września 2019 r.

Skarżąca wniosła także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując na oczywistą jej zasadność, wynikającą z rażąco błędnego zastosowania w sprawie skarżącej art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, pomimo że w ustalonym przez Sąd stanie faktycznym nie było podstaw do przyjęcia, że wnioskodawczyni „intencjonalnie wprowadziła organ rentowy w błąd” przez „celowe przemilczenie okoliczności zaprzestania faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej”, co w rezultacie doprowadziło do stwierdzenia przez Sąd Okręgowy spełnienia się hipotezy normy prawnej zawartej we wskazanym przepisie prawa materialnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie

na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych, ewentualnie w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej nie kwalifikuje się do przyjęcia i merytorycznego rozpoznania.

Podkreślić należy, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Strona skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona - odwołała się więc do przesłanki przedsądu wskazanej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przypomnieć więc wypada, że odwołanie się do tej przesłanki wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym (w jej ocenie) wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak także nie wykazała. Strona skarżąca oczywistej zasadności wywiedzionej przez siebie skargi kasacyjnej upatruje w rażąco błędnym zastosowaniu w sprawie art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, które miałyby polegać na tym, „iż zarówno Sąd I instancji, jak i Sąd Okręgowy, dokonały oceny stanu świadomości A.W. odnośnie nieprzysługiwania jej prawa do zasiłków i świadomości wprowadzania ZUS w błąd odnośnie zaprzestania faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej w całkowitym oderwaniu od okoliczności sprawy”. Tak sformułowany wniosek świadczy jednak o jego bezzasadności – zarzuty kierowane są bowiem w kierunku podważania ustalonego stanu faktycznego sprawy i stanowią polemikę z tymi ustaleniami. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub

oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, nawet zarzucający naruszenia przepisów prawa materialnego, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny. Sąd Najwyższy nie pełni bowiem roli trzeciej instancji sądowej, a skarga kasacyjna nie może być wykorzystywana jako instrument pozwalający na kwestionowanie niesatysfakcjonującego stronę rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 118).

DS.

[SOP]